

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра соціальної роботи та реабілітації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного факультету
_____ САВИЦЬКА І.М.

«_____» _____ 2025 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри соціальної роботи та
реабілітації

Протокол № 3 від 26.03.2025 р.

Завідувач кафедри _____ СОПІВНИК І.В.

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Соціальна робота»
першого (бакалаврського) рівня

_____ ОСАДЧЕНКО І.І.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ГЕРОНТОЛОГІЯ

Галузь знань:	І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Спеціальність:	І 10 Соціальна робота та консультування
Освітня програма:	«Соціальна робота та консультування»
Факультет:	Гуманітарно-педагогічний
Розробники:	доктор педагогічних наук, професор Ірина ДЕМЧЕНКО

Опис навчальної дисципліни «Соціальна геронтологія»

Освітній компонент «Соціальна геронтологія» є **вибірковим** (цикл спеціальної (фахової) підготовки).

Основними завданнями курсу є: ознайомлення студентів зі змістом соціальної геронтології як галузі наукових знань; оволодіння студентами теоретичними знаннями про особливості психічного, фізичного, соціального розвитку людей похилого віку; набуття практичних навичок з основних напрямів надання соціально-психологічної допомоги людям похилого віку та соціально-психологічної реабілітації.

Галузь знань, спеціальність (спеціалізація), освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	I 10 «Соціальна робота та консультування»	
Освітня програма	Соціальна робота та консультування	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	180	
Кількість кредитів ECTS	6	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	3
Семестр	6	6
Лекційні заняття	45 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	45 год.	8 год.
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год.	162 год.
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин: аудиторних самостійної роботи студента	6 год.	—

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета курсу полягає в оволодінні студентами теоретичними знаннями про особливості психічного, особистісного, соціального розвитку людей похилого віку та практичними навичками з основних напрямів надання соціально-психологічної допомоги, методами професійної соціально-психологічної реабілітації з літніми людьми.

Набуття компетентностей:

інтегральна: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

1. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів (СК 9).
2. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи (СК 16).
3. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері. (СК18).

Програмні результати навчання (ПРН)

1. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки (ПРН 5).
2. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки (ПРН 15).

2. Програма та структура навчальної дисципліни «Соціальна геронтологія»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	Тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	пр	лаб	інд	с.р.		л	пр	лаб	інд	с.р.
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Основи соціальної геронтології													
Тема 1. Соціальна геронтологія як наука	1	7	2	2			3	7	2				5
Тема 2. Теорії старіння та старості, як підґрунтя до визначення вікових меж старості	1	7	2	2			3	7					7
Тема 3. Основи визначення меж старості	2	7	2	2			3	9		2			7
Тема 4. Старіння населення як соціально-демографічний процес	2	8	2	2			4	7					7
Тема 5. Літній вік як період розвитку людини	3	8	2	2			4	7					7
Тема 6. Анатомо-фізіологічні особливості людини в літньому віці	3	8	2	2			4	7					7
Тема 7. Вікові зміни особистості в літньому віці	4	8	2	2			4	9		2			7
Тема 8. Пізнавальна діяльність особистості літнього віку	4	8	2	2			4	7					7
Тема 9. Самореалізація людини літнього віку	5	8	2	2			4	7					7
Тема 10. Міжособистісне спілкування людей літнього віку	5	8	2	2			4	7					7
Тема 11. Людина літнього віку в суспільстві	6	8	2	2			4	7					7
Тема 12. Ставлення до людей похилого віку	6	8	2	2			4	9	2				7
Разом за модулем 1		93	24	24			45	90	4	4			82
Модуль 2. Особливості соціальної роботи з геронтологічною групою													
Тема 13. Психологічна і соціальна підтримка людей літнього віку	7	9	2	2			5	9					9
Тема 14. Особливості соціальної роботи з геронтологічною групою	7	9	2	2				13	2				9
Тема 15 Соціальний потенціал людей старшого віку та його моделі	9	9	2	2			5	9					9
Тема 16. Успішне та активне старіння	10	9	2	2			5	9					9
Тема 17. Гармонійне і повноцінне життя людини в літньому віці	11	9	2	2			5	9					9
Тема 18. Методи соціально-психологічної реабілітації людей передпенсійного і пенсійного віку	10	9	2	2			5	14	2	2			10
Тема 19. Забезпечення соціально-педагогічної підтримки якості життєдіяльності людей похилого віку в умовах територіального центру соціального обслуговування	11-12	13	4	4			5	9					9
Тема 20. Оздоровчо-рекреаційна рухова активність як основа активного довголіття людей похилого віку в системі наукового знання	13-14	11	3	3			5	9					9
Тема 21. Нова модель старості, місце та роль людей похилого віку	15	9	2	2			5	9					9
Разом за модулем 2		87	21	21			45	90	4	4			82
Усього годин		180	45	45			90	180	8	8			164

3. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Соціальна геронтологія як наука	2
2	Тема 2. Теорії старіння та старості, як підґрунтя до визначення вікових меж	2
3	Тема 3. Основи визначення меж старості	2
4	Тема 4. Старіння населення як соціально-демографічний процес	2
5	Тема 5. Літній вік як період розвитку людини	2
6	Тема 6. Анатомо-фізіологічні особливості людини в літньому віці	2
7	Тема 7. Вікові зміни особистості в літньому віці	2
8	Тема 8. Пізнавальна діяльність особистості літнього віку	2
9	Тема 9. Самореалізація людини літнього віку	2
10	Тема 10. Міжособистісне спілкування людей літнього віку	2
11	Тема 11. Людина літнього віку в суспільстві	2
12	Тема 12. Ставлення до людей похилого віку	2
13	Тема 13. Психологічна і соціальна підтримка людей літнього віку	2
14	Тема 14. Особливості соціальної роботи з геронтологічною групою	2
15	Тема 15 Соціальний потенціал людей старшого віку та його моделі	2
16	Тема 16. Успішне та активне старіння	2
17	Тема 17. Гармонійне і повноцінне життя людини в літньому віці	2
18	Тема 18. Методи соціально-психологічної реабілітації людей передпенсійного	2
19	Тема 19. Забезпечення соціально-педагогічної підтримки якості життєдіяльності людей похилого віку в умовах територіального центру соціального обслуговування	4
20	Тема 20. Оздоровчо-рекреаційна рухова активність як основа активного довголіття людей похилого віку в системі наукового знання	3
21	Тема 21. Нова модель старості, місце та роль людей похилого віку України	2
	Разом	45

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Соціальна геронтологія як наука	2
2	Тема 2. Теорії старіння та старості, як підґрунтя до визначення вікових меж	2
3	Тема 3. Основи визначення меж старості	2
4	Тема 4. Старіння населення як соціально-демографічний процес	2
5	Тема 5. Літній вік як період розвитку людини	2
6	Тема 6. Анатомо-фізіологічні особливості людини в літньому віці	2
7	Тема 7. Вікові зміни особистості в літньому віці	2
8	Тема 8. Пізнавальна діяльність особистості літнього віку	2
9	Тема 9. Самореалізація людини літнього віку	2
10	Тема 10. Міжособистісне спілкування людей літнього віку	2
11	Тема 11. Людина літнього віку в суспільстві	2
12	Тема 12. Ставлення до людей похилого віку	2
13	Тема 13. Психологічна і соціальна підтримка людей літнього віку	2

14	Тема 14. Особливості соціальної роботи з геронтологічною групою	2
15	Тема 15 Соціальний потенціал людей старшого віку та його моделі	2
16	Тема 16. Успішне та активне старіння	2
17	Тема 17. Гармонійне і повноцінне життя людини в літньому віці	2
18	Тема 18. Методи соціально-психологічної реабілітації людей передпенсійного	2
19	Тема 19. Забезпечення соціально-педагогічної підтримки якості життєдіяльності людей похилого віку в умовах територіального центру соціального обслуговування	4
20	Тема 20. Оздоровчо-рекреаційна рухова активність як основа активного довголіття людей похилого віку в системі наукового знання	3
21	Тема 21. Нова модель старості, місце та роль людей похилого віку України	2
	Разом	45

4. Теми самостійних робіт

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Роль соціальної геронтології в системі суспільних наук: аналіз міждисциплінарного аспекту	3
2	Тема 2. Порівняльний аналіз провідних теорій старіння (біологічні, психологічні, соціальні) у контексті визначення старості	3
3	Тема 3. Критерії визначення старості: біологічні, психологічні, соціальні показники	3
4	Тема 4. Демографічний виклик старіючого населення: аналіз ситуації в Україні та світі.	4
5	Тема 5. Етап життя чи новий віковий період? – аналіз літнього віку з точки зору психологічного розвитку.	4
6	Тема 6. Фізіологічні зміни організму людини в літньому віці: їхній вплив на якість життя	4
7	Тема 7. Вікові зміни особистості в літньому віці	4
8	Тема 8. Можливості навчання та розвитку пізнавальних процесів у людей похилого віку	4
9	Тема 9. Шляхи самореалізації людей похилого віку в сучасному суспільстві	4
10	Тема 10. Особливості комунікації серед людей похилого віку в сучасних умовах	4
11	Тема 11. Стереотипи стосовно старших: приклади дискримінації та шляхи подолання	4
12	Тема 12. Види соціальної підтримки людей похилого віку: практика реалізації в Україні	5
13	Тема 13. Професійні завдання соціального працівника при роботі з людьми похилого віку	5
14	Тема 14. Участь людей похилого віку в суспільному житті: можливості та обмеження	5
15	Тема 15 Концепція активного довголіття	5
16	Тема 16. Чинники, що забезпечують гармонійне життя людини в літньому віці	5
17	Тема 17. Аналіз ефективних методів соціально-психологічної реабілітації осіб пенсійного віку	5
18	Тема 18. Роль територіальних центрів соціального обслуговування в підвищенні якості життя людей похилого віку	5
19	Тема 19. Вплив фізичної активності на здоров'я людей похилого віку: огляд наукових досліджень	5
20	Тема 20. Нова модель старості в Україні: актуальність формування інклюзивної політики стосовно людей похилого віку	5
21	Соціальна реклама для людей похилого віку	5
	Разом	90

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних, самостійних робіт, проєктів;
- самооцінювання

7. Методи навчання

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;
- кейс-метод;
- метод проєктного навчання;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи / мозкового штурму;

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Основи соціальної геронтології		
<i>Практична робота 1.</i> Тема 1. Соціальна геронтологія як наука	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> основні поняття та предмет соціальної геронтології, роль соціальної геронтології в підтримці особи похилого віку, міжнародний досвід застосування соціальної геронтології.	3
<i>Самостійна робота 1.</i>	<i>Уміти:</i> теоретично аргументувати шляхи вирішення проблем осіб похилого віку (ПРН 5), приймати практичні рішення для підвищення соціального добробуту осіб похилого віку (ПРН 15), аналізувати міжнародний досвід для адаптації кращих практик у локальному контексті. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.	2
<i>Практична робота 2.</i> Тема 2. Теорії старіння та старості, як підґрунтя до визначення вікових	ПРН 5. <i>Знати:</i> основні біологічні та соціальні теорії старіння (наприклад, теорія зношування, теорія активності), відмінності між біологічними та соціальними	3

Самостійна робота 2.	підходами до старіння, вплив теорії старіння на соціальну роботу з людьми похилого віку. <i>Уміти:</i> проводити порівняльний аналіз теорії старіння для обґрунтування методів роботи (ПРН 5), теоретично аргументувати вибір підходів до вирішення проблеми старіння (ПРН 5), застосовувати знання теорії для оцінки потреб осіб похилого віку. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.	2
Практична робота 3. Тема 3. Основи визначення меж старості	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> критерії визначення старості (медичні, психологічні, соціальні), вплив вікових меж на соціальну інтеграцію особи похилого віку, методи оцінки стану особи похилого віку. <i>Уміти:</i> аналізувати медичні, психологічні та соціальні аспекти старості для обґрунтування рішень (ПРН 5), приймати практичні рішення для підвищення соціального добробуту осіб похилого віку (ПРН 15), оцінювати потреби особи похилого віку з урахуванням вікових критеріїв. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.	3
Самостійна робота 3.		2
Практична робота 4. Тема 4 . Старіння населення як соціально-демографічний процес	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> соціально-демографічні аспекти старіння населення, проблеми та виклики старого населення в регіональному контексті, методи аналізу демографічних даних для соціальної роботи. <i>Уміти:</i> аналізувати демографічні дані для вирішення проблем старого населення (ПРН 5), приймати практичні рішення для підвищення соціального добробуту в регіоні (ПРН 15). Організовувати підтримку осіб похилого віку на основі демографічного аналізу. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.	4
Самостійна робота 4.		2
Практична робота 5. Тема 5. Літній вік як період розвитку людини	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> концепцію літнього віку як період розвитку та можливостей, науково доведені біомаркери старіння, міфи та стереотипи про старіння та їх спростування. <i>Уміти:</i> обґрунтовувати можливості розвитку в літньому віці (ПРН 5), прийняти рішення для підтримки активного старіння (ПРН 15), аналізувати біомаркери старіння для оцінки стану клієнтів. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.	4
Самостійна робота 5.		2

<i>Практична робота 6.</i> Тема 6. Анатомо-фізіологічні особливості людини в літньому віці	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> анатомо-фізіологічні зміни в літньому віці (серцево-судинна, опорно-рухова системи). Життєві перспективи особи похилого віку (здоров'я, активність, соціальна участь), методи підтримки фізичного здоров'я в літньому віці.	4
<i>Самостійна робота 6.</i>	<i>Уміти:</i> аналізувати фізіологічні зміни для обґрунтування методів підтримки (ПРН 5), Прийняти рішення для підвищення якості життя осіб похилого віку (ПРН 15), оцінювати життєві перспективи для планування соціальної підтримки. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.	2
<i>Практична робота 7.</i> Тема 7. Вікові зміни особистості в літньому віці	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> психологічні та особистісні зміни в літньому віці (когнітивні, емоційні), часові перспективи життя та їх вплив на поведінку осіб похилого віку, методи підтримки психологічного благополуччя.	4
<i>Самостійна робота 7.</i>	<i>Уміти:</i> аналізувати особистісні зміни для обґрунтування методів підтримки (ПРН 5), прийняти рішення для підвищення психологічного добробуту (ПРН 15), оцінювати часові перспективи для планування психологічної підтримки. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.	2
<i>Практична робота 8.</i> Тема 8. Пізнавальна діяльність особистості літнього віку	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> особливості пізнавальної діяльності в літньому віці (пам'ять, увага, мислення), вікові маркери старості та їх вплив на соціальну ідентичність, методи підтримки когнітивних функцій у літніх людей.	4
<i>Самостійна робота 8.</i>	<i>Уміти:</i> аналізувати пізнавальні зміни для обґрунтування методів підтримки (ПРН 5), прийняти рішення для стимулювання пізнавальної діяльності (ПРН 15), оцінювати вікові маркери для адаптації соціальних програм. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.	2
<i>Практична робота 9.</i> Тема 9. Самореалізація людини літнього віку	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> можливості самореалізації осіб похилого віку в освіті, культурі, громадській діяльності, бар'єри	4

Самостійна робота 9.	самореалізації та шляхи їх подолання, програми підтримки активності пенсіонерів. <i>Уміти:</i> обґрунтувати методи підтримки самореалізації особи похилого віку (ПРН 5), прийняти рішення для створення можливостей самореалізації (ПРН 15), організовувати програми підтримки активності пенсіонерів. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.	3
Практична робота 10. Тема 10. Міжособистісне спілкування людей літнього віку	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> особливості міжособистісного спілкування в літньому віці, проблеми комунікації в цифровому суспільстві (цифрова грамотність, ізоляція), методи підтримки комунікативних навичок.	4
Самостійна робота 10.	<i>Уміти:</i> аналізувати комунікативні бар'єри для обґрунтування методів підтримки (ПРН 5), прийняти рішення для покращення комунікативних можливостей (ПРН 15), організовувати програми цифрової грамотності для осіб похилого віку. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.	2
Практична робота 11. Тема 11. Людина літнього віку в суспільстві	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> роль осіб похилого віку в суспільстві та їх внесок, стереотипи щодо літніх людей та їх вплив на соціальну інтеграцію, методи протидії ейджизму в суспільстві.	4
Самостійна робота 11.	<i>Уміти:</i> аналізувати стереотипи та обґрунтовувати методи їх подолання (ПРН 5), прийняти рішення для підвищення соціальної участі осіб похилого віку (ПРН 15), організовувати ініціативи для протидії ейджизму. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.	2
Практична робота 12. Тема 12. Ставлення до людей похилого віку	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> соціальний статус особи похилого віку в різних культурах, фактори, що впливають на	5

<i>Самостійна робота 12.</i>	ставлення до літніх людей (культура, медіа, політика), методи формування позитивного ставлення до особи похилого віку. <i>Уміти:</i> аналізувати фактори ставлення до осіб похилого віку для обґрунтування рішень (ПРН 5), прийняти рішення для підвищення соціального статусу літніх людей (ПРН 15), просувати ініціативи для формування позитивного іміджу особи похилого віку. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи. СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.	1
Модульна контрольна робота 1.	ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки. ПРН 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.	30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Особливості соціальної роботи з геронтологічною групою		
<i>Практична робота 13.</i> Тема 13. Психологічна і соціальна підтримка людей літнього вік	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> методи психологічної та соціальної підтримки осіб похилого віку, основні аспекти соціальної адаптації в літньому віці, бар'єри соціальної адаптації та способи їх подолання. <i>Уміти:</i> теоретично обґрунтовувати методи психологічної та соціальної підтримки (ПРН 5), приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту літніх людей (ПРН 15), розробляти стратегії соціальної адаптації для осіб похилого віку. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи. СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері	5
<i>Самостійна робота 13.</i>		2
<i>Практична робота 14.</i> Тема 14. Особливості соціальної роботи з геронтологічною групою	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> специфіку соціальної роботи з геронтологічною групою, роль психологічної підтримки в адаптації до нових умов (наприклад,	5

Самостійна робота 14.	вихід на пенсію, втрата близьких), техніки психологічної підтримки для літніх людей. <i>Уміти:</i> аналізувати потреби геронтологічної групи для обґрунтування методів роботи (ПРН 5), приймати рішення для покращення адаптації літніх людей до нових умов (ПРН 15), застосовувати техніки психологічної підтримки для полегшення адаптації. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи. СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері	2
Практична робота 15. Тема 15. Соціальний потенціал людей старшого віку та його моделі	ПРН 5, ПРН 15. Знати: моделі соціального потенціалу осіб похилого віку (освітній, громадський, культурний), можливості волонтерства для літніх людей та його вплив на суспільство, бар'єри участі літніх людей у волонтерській діяльності.	5
Самостійна робота 15.	<i>Уміти:</i> обґрунтовувати методи залучення соціального потенціалу літніх людей (ПРН 5), приймати рішення для організації волонтерських ініціатив для осіб похилого віку (ПРН 15), організовувати програми для підтримки волонтерства серед літніх людей. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи. СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері	3
Практична робота 16. Тема 16. Успішне та активне старіння	ПРН 5, ПРН 15. Знати: концепцію успішного та активного старіння, основи європейської моделі політики активного старіння, фактори, що сприяють успішному старінню (здоров'я, соціальна активність).	5
Самостійна робота 16.	<i>Уміти:</i> обґрунтовувати методи підтримки активного старіння (ПРН 5), приймати рішення для реалізації програм активного старіння (ПРН 15), аналізувати європейські моделі для адаптації в локальному контексті. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи. СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері	3

<i>Практична робота 17.</i> Тема 17. Гармонійне і повноцінне життя людини в літньому віці	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> фактори гармонійного життя в літньому віці (здоров'я, соціальні зв'язки, самореалізація), форми психологічної підтримки для родин осіб похилого віку, методи роботи з сім'ями для забезпечення добробуту літніх людей.	5
<i>Самостійна робота 17.</i>	<i>Уміти:</i> обґрунтовувати методи підтримки гармонійного життя літніх людей (ПРН 5), приймати рішення для покращення якості життя через сімейну підтримку (ПРН 15), застосовувати техніки психологічної підтримки для родин. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи. СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері	3
<i>Практична робота 18.</i> Тема 18. Методи соціально-психологічної реабілітації людей передпенсійного і пенсійного віку	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> методи соціально-психологічної реабілітації для осіб передпенсійного і пенсійного віку, практичні методики реабілітації, що застосовуються в територіальних центрах, бар'єри реабілітації та способи їх подолання.	5
<i>Самостійна робота 18.</i>	<i>Уміти:</i> обґрунтовувати вибір методів соціально-психологічної реабілітації (ПРН 5), приймати рішення для організації реабілітаційних програм (ПРН 15), застосовувати практичні методики реабілітації в територіальних центрах. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи. СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері	3
<i>Практична робота 19.</i> Тема 19. Забезпечення соціально-педагогічної підтримки якості життєдіяльності людей похилого віку в умовах територіального центру соціального обслуговування	ПРН 5, ПРН 15. <i>Знати:</i> принципи соціально-педагогічної підтримки в територіальних центрах, досвід роботи територіальних центрів із підтримки осіб похилого віку, методи оцінки якості життєдіяльності літніх людей. <i>Уміти:</i> обґрунтовувати методи соціально-педагогічної підтримки (ПРН 5), приймати рішення для покращення якості життя через роботу центрів (ПРН 15), аналізувати досвід центрів для адаптації	5

Самостійна робота 19.	кращих практик. СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи. СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері	3
Практична робота 20. Тема 20. Оздоровчо-рекреаційна рухова активність як основа активного довголіття людей похилого віку в системі наукового знання	ПРН 5, ПРН 15. Знати: роль оздоровчо-рекреаційної рухової активності в активному довголітті, наукові дослідження про вплив фізичної активності на тривалість життя, програми рухової активності для осіб похилого віку. Уміти: обґрунтовувати роль фізичної активності для активного довголіття (ПРН 5), приймати рішення для організації програм рухової активності (ПРН 15), аналізувати наукові дані для розробки оздоровчих програм.	5
Самостійна робота 20.	СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи. СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері	3
Практична робота 21. Тема 21. Нова модель старості, місце та роль людей похилого віку України	ПРН 5, ПРН 15. Знати: концепцію нової моделі старості в Україні (активність, інклюзія), роль соціальної реклами у формуванні позитивного іміджу осіб похилого віку, соціальні ролі літніх людей у сучасному суспільстві. Уміти: обґрунтовувати методи просування нової моделі старості (ПРН 5), приймати рішення для підвищення соціальної ролі літніх людей через рекламу (ПРН 15), організовувати соціальні кампанії для підтримки осіб похилого віку.	5
Самостійна робота 21.	СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів. СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи. СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері	3
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	
Екзамен/залік	30	
Всього за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	
Курсовий проект/робота (за наявності)		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3112>)
- посилання на цифрові освітні ресурси:
 1. Національний інститут стратегічних досліджень – Демографічні дослідження. Аналіз старіння населення в Україні. <https://niss.gov.ua/>
 2. Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. Наукові матеріали з соціальної геронтології та психології похилого віку. <http://ispp.gov.ua/>
 3. e-Library: Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України. Статті з геронтології, соціальної роботи з літніми людьми. <https://www.irbis-nbuv.gov.ua/>
 4. Національна система дистанційного навчання (НСДН). Онлайн-курси для професійного розвитку у сфері соціальної роботи, в тому числі з геронтології. <https://nens.ostrl.org/>
 5. YouTube-канал «Геронтологія» (Національний медичний університет ім. Богомольця). Лекції, конференції, відео про старіння та здоров'я літніх людей. <https://www.youtube.com/c/GerontologyCenter>
 6. World Health Organization (WHO) – Ageing and health. Ресурси з огляду на здоров'я, соціальну підтримку та якість життя літніх людей. <https://www.who.int/health-topics/ageing-and-health>
 7. The Gerontological Society of America (GSA). Професійне співтовариство, наукові дослідження, статті, курси. <https://www.gerontology.org/>
 8. Age UK – Resources for Professionals. Практичні поради, тематичні матеріали, дослідження. <https://www.ageuk.org.uk/professionals/>
 9. PubMed Central – Aging Research. База наукових статей з геронтології.

– підручники, навчальні посібники, практикуми, методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:

1. Методичні вказівки до виконання практичних занять та самостійної роботи з освітньої компоненти «Соціальна геронтологія» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Соціальна робота» спеціальності 231 «Соціальна робота» денної та заочної форм навчання. Умань: Візаві. 2024. 100 с.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Державний стандарт соціальної послуги підтриманого проживання осіб похилого віку і людей з інвалідністю. № 956. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-17#Text>

2. Європейська соціальна хартія (переглянута). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_-062#Text

3. Закон України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 4, ст.18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3721-12#Text>

4. Закон України «Про соціальні послуги» / Відомості Верховної Ради (ВВР), URL: <https://zakon.rada.gov.ua/-laws/show/2671-19#Text>

5. Іванова І. Б. Соціальна робота з людьми похилого віку: навч. посіб. К.: Університет «Україна», 2023. 220 с.

6. Коляденко С. М., Ілліна О. В., Літяга І. В. Соціальна геронтологія : підручник. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2025. 53 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/43424/1/1.pdf>

7. Мадридський міжнародний план дій з проблем старіння. Прийнятий другою Всесвітньою асамблеєю з проблем старіння. URL: https://www.un.org/ru/docu-ments/decl_conv/declarations/ageing_program.shtml

8. Павелків Р.В. Геронтопсихологія. Медико-біологічні та соціально-психологічні аспекти старіння. К.: Центр навчальної літератури, 2021. 476 с.

9. Помиткін Е.О., Рибалка В.В. Геронтопсихологія навчання особистості похилого віку: навчальний посібник. К.: Талком, 2023. 184 с.

10. Помиткін Е.О., Рибалка В.В. Геронтопсихологія навчання особистості похилого віку: навчальний посібник. К.: Талком, 2022. 184 с.

11. Проект Звіту про оцінку політики та нормативно-правової бази України щодо права літніх осіб на соціальний захист згідно зі статтею 23 Європейської соціальної хартії (переглянутої) Проведеної в межах Проекту Ради Європи «Розвиток соціальних прав людини як ключовий чинник сталої демократії в

Україні», жовтень 2020. URL: <https://rm.coe.int/old-people-ua-soft/1680a2430d>

Додаткова література

1. Громадянське суспільство України: політика сприяння та залучення і виклики та трансформації: аналіт. доп. / [Яблонський В. М., Бекешкіна І. Е. Ієлетш М. М. та ін.] ; за заг. ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. Київ: НІСД, 2022. 112 с.

2. Державна служба статистики України. Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3. Ковальчук І. В. Соціальна геронтологія : навчальний посібник. Чернівці : 2021. 264 с. URL: <https://eprints.zu.edu.ua/43424/1/1.pdf>

4. Стан здоров'я народу України. Нові загрози та виклики / під ред. Коваленка В.М., Корнацького В.М. К.: Державна установа «Національний науковий центр «Інститут кардіології імені акад. М.Д. Стражеска», 2022. 198 с.

5. Як живуть старі люди в Америці. URL: <https://macos.livejournal.com/1586809.html>

Інформаційні ресурси

1. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. Про схвалення Стратегії державної політики з питань здорового та активного довголіття населення на період до 2022 року. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-strategiyi-derzhavnoyi-politiki-z-pitan-zdorovogo-ta-aktivnogo-dovgolittya-naselennya-na-period-do-2022-roku>

2. Геронтопсихологія як наука URL: <https://nuczu.edu.ua> > Articles > Ushak_geronto_pidr

3. Геронтопсихологія та психологічна допомога особам URL: <http://fs.onu.edu.ua> > metod > iipo > Kremen_GP

4. Геронтопсихологія. URL: <http://ipk.edu.ua> > 47-Herontopsykhohiia